

اثربخشی روش تدریس پرسش و پاسخ، در تعلیم و تربیت کودکان

فائزه جعفری

کارشناسی علوم تربیتی

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، اثربخشی روش تدریس پرسش و پاسخ در تعلیم و تربیت کودکان بود، که به صورت نیمه آزمایشی و روش پیش‌آزمون _ پس‌آزمون مورد بررسی قرار گرفت بود. نمونه مورد بررسی ۱۸ کودک در سنین ۵-۶ سال شهر یزد بود، که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای و به صورت تصادفی در هر یک از گروه‌های کنترل، A و B (هر گروه ۶ نفر شامل ۳ دختر و ۳ پسر) قرار داده شدند، و مورد مطالعه قرار گرفتند. در این پژوهش دو فرم الف و ب، برای مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون تهیه شد. این آزمون‌ها به صورت چک لیست‌های مشاهده‌ای بودند، که توسط معلمان در ارتباط با هر کودک پاسخ داده می‌شد. پایایی ابزار با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۹ بدست آمد. تحلیل داده‌های پژوهش در دو سطح آمار توصیفی (میانگین)، و استنباطی (t test و تحلیل واریانس) انجام شد. نتایج بدست آمده نشان دهنده تأثیر مثبت روش تدریس پرسش و پاسخ در تعلیم و تربیت کودکان بود. از طرفی با توجه به میانگین پس‌آزمون گروه‌های A و B به میزان ۶۴/۷۱ و ۴۸/۲۶ می‌توان گفت؛ که روش تدریس پرسش و پاسخ در مقایسه با روش تدریس سخنرانی اثر مثبت بیشتری داشته است. بر این اساس می‌توان ادعان داشت، که روش پرسش و پاسخ به عنوان روشی فعال، با قدمت چندین ساله روشی مناسب و کم هزینه برای تعلیم و تربیت کودکان است.

کلید واژه‌ها: اثر بخشی، روش تدریس پرسش و پاسخ، تعلیم و تربیت، کودکان

۱- مقدمه و بیان مسئله

کودک برای رشد و آراستگی، و رسیدن به مرحله‌الای انسانیت نیازمند دو آرایه تعلیم و تربیت است، که در هیچ فرهنگ و برهه تاریخی و قلمرو جغرافیایی، انکار و نادیده انگاشتن را برنتافته و نمی‌تابد. تعلیم و تربیت از وسعت معنایی بالایی برخوردارند، و از دیدگاه دانشمندان و صاحب نظران گوناگون به شیوه‌های مختلفی تعریف گشته‌اند. از دیدگاه شریعتمداری، (۱۳۸۲) تعلیم پرورش نیروی فکری و بعد عقلانی انسان و به تعبیر دیگر فراهم آوردن زمینه برای رشد و شکوفایی استعدادهای ذهنی انسان است، و موجب خلاقیت و ابتکار در فکر و نیروی اندیشه انسان می‌شود. در یک نگاه کلی چهار نکته مهم در تعریف‌های متعدد تعلیم شامل موارد زیر می‌شود (هاشمی، ۱۳۸۹):

تعلیم ناظر به شکوفا ساختن و به فعلیت در آوردن نیروی فکری یا ذهنی و عقلانی انسان است و از همین رو، تعلیم اختصاص به انسان‌ها دارد، چه تنها انسان است که از نیروی تفکر و عقلانیت بهره‌ور است. نیروی ذهنی و عقل آدمی امکان رشد و افزایش دارد، و چنان نیست که از هنگام زاده شدن تا مردن، یکسان و در یک مرتبه قرار داشته باشد.

از جمله عوامل افزایش و شکوفایی نیروی ذهنی و عقلی انسان، دانش افزایی و تعلیم و تعلم است.